

Lipták Katalin – Varga Ágnes

Beszámoló az V. „Periféria” (LHH) Nyári Egyetemről

Idén ötödik alkalommal került megrendezésre Irotán 2014. augusztus 12-15. között Prof. Dr. G. Fekete Éva szakmai vezetésével a Miskolci Egyetem Világ-és Regionális Gazdaságtan Intézet és az Észak-magyarországi Regionális Kutatásokért Alapítvány közös szervezésében a TÁMOP 4.1.1.C-12/1/KONV-2012-0001 „KEZEK” projekt által támogatott leghátrányosabb helyzetű térségek társadalmi és gazdasági helyzetével, fejlesztési sajátosságaival foglalkozó Periféria Nyári Egyetem. A délelőtti órákban terepmunkában, délutánonként szakmai előadásokon vettek részt a nyári egyetemi polgárok, akik között idén kimagasló számban vettek részt doktoranduszok és mesterszakos hallgatók a Budapesti Corvinus Egyetemről, a Pécsi Tudományegyetemről, a Szent István Egyetemről és a Miskolci Egyetemről.

A terepmunka a környező csereháti településeken zajlott, melyeket 3-4 fős csoportokban kerestek fel a hallgatók, azzal a szándékkal, hogy megtudják, milyen változások történtek az elmúlt 20-25 év alatt, illetve milyen társadalmi innovációs törekvések indultak el. A „nyomozásban” segítettek, kiinduló pontot jelentettek a 20 évvel ezelőtti Falukatató Táborokban készített Falurajzok. Az azokban leírtakhoz képest bekövetkezett változásokról megfigyeléssel, a polgármesterekkel, helyi vezetőkkel és lakosokkal készített interjúk során győződtek meg a résztvevők.

Az első nap a „Vidéki erőforrások, posztmodern vidék(fejlesztés)” témakörben zajlott. *Dr. Czene Zsolt főosztályvezető-helyettes a Nemzetgazdasági Minisztérium Területfejlesztési Tervezési Főosztályáról* a vidék problémáinak a tervezett operatív programokban való megjelenését foglalta össze. Beszélt a vidék és erőforrásai sokféleségéről. Ez a sokszínűség a fejlesztéspolitikában is többirányú lehatárolást kívánna, de az EU szintjén csak uniformizált, minél egyszerűbb vidékdefinícióval tudnak dolgozni. Vidéki térségeink sokszor nem hozzák azokat a teljesítményeket, melyeket adottságaik révén hozhatnának. A 2014-2020 közötti időszak új operatív programjai közül rövid ismertetést kaptunk a Területfejlesztési Operatív Programról és annak főbb elemeiről. *Dr. Kis Krisztián a Szegedi Tudományegyetem Ökonómiai és Vidékfejlesztési Intézetének docense* szintén a vidéki erőforrásokról és a vidéki értékekről, a nyugodtabb életmód lehetőségéről és a természeti értékekből is beszélt. A fejlesztés alapcéljaként a képessé tételt fogalmazta meg, azaz azt tartja elsődlegesnek, hogy az embereket tegyünk képessé arra, hogy élni tudjanak a lehetőségeikkel. A helyi társadalom közösségépítő szerepéről és a szervezetfejlesztésről beszélt. A közösségek társadalmi megnyilvánulásai a civil szervezetek, ezek egyfajta társadalmi innovációk. A posztmodern vidékfejlesztés tovább vizsgálendő néhány jó példáját is röviden ismertette. Kiemelte, hogy a vidék rendszerei közül egyedül a természeti alrendszer az, mely önmagában is értelmezhető, ezért a társadalomnak és a gazdaságnak ehhez kellene alkalmazkodnia. Feltett egy elgondolkodtató kérdést, hogy tudjuk-e, hogy az erőforrásainkból mit tudunk kihozni. Ehhez tudás, világlátottság kell. Ha egyetértünk abban, hogy a fejlesztés alapja a lokalitás, akkor ezzel a lokalitással foglalkozni kell. A lokalitást a közösségek alkotják. A délutáni panelbeszélgetésben *Brunda Gusztáv gazdaságfejlesztési szakértő*a vidékfejlesztés alaptéziséről, a kultúragazdaságról és a lokalitás felértékelődéséről beszélt. Előadásában központi kérdés volt, hogy lehetséges-e egy kistérséget átfogóan és hatékonyan fejleszteni. Beszélt a „Segítünk, ha akarod” programról is és külföldi jó gyakorlatokról. Választ kaphattunk arra a kérdésre, hogy ki is a fejlesztő. Az az ember, aki úgy képes megformálni dolgokat, hogy azok akkor működőképesek, ha ez a személy kivonul belőlük.

A második nap a „Hely és a fej” témakör köré épült. *Dr. Káposzta József dékán, egyetemi docens a Szent István Egyetemről* a perifériákon megjelenő kreativitásról és az innovációról

beszélte. Ezzel összefüggésben volt szó az EurópaiUnió támogatási politikájáról és a hosszútávú stratégiai fejlesztésekről, valamint az LHH kistérségekben kialakuló trendekről. Ha a perifériákon stratégiai tervezésbe kezdünk, akkor olyan dolgokra kell építeni, melyek fenntarthatóak és értéket hoznak létre. Akkor van bármilyen fejlesztésnek értelme, ha azzal többletjövedelmet tudunk előállítani. Rövidtávú perspektívaként a munkahelyteremtésben, hosszú távú perspektívaként pedig inkább globálisan, abban érdemes gondolkodni, hogy mivel tudjuk a térséget bekapcsolni a nemzeti, nemzetközi forgalomba. *Debreceni Gábor az INHUB inkubátor menedzsere és Róczy Norbert a BOCS / Bódva-völgy - Cserehát Mentorprogram vezetője* a saját jó gyakorlatait ismertették.

A Nyári Egyetem harmadik napjára „fenntartható, közösségi foglalkoztatásról” beszéltek az előadók. *Sélley Andrea a Dialóg a Közösségekért Közhasznú Egyesület közösségfejlesztője* a kreativitás és innováció perifériákon való megjelenésének szükségességéről, lehetőségéről és sajátosságairól beszélt. Megtudhattuk, hogy mi a közösség. A közösség közös célok mentén, közös tevékenységek, közös érdeklődés, közös érdekek, közös motiváció, közös értékek mentén, közös cselekvések és közösségi együttlétek által szerveződik. Két programot mutatott be: a Waldorfos szülők étkeztetéssel kapcsolatos programját, ami egy városi program, valamint a nemrégiben lezárult országos mélyszegénységes program keretén belül megvalósult TESZE-t (Tegyünk együtt a szegénység ellen). *Prof. Dr. G. Fekete Éva, a Miskolci Egyetem egyetemi tanára* is a társadalmi innovációk vidéki térségekben alkalmazható típusairól, keletkezésük módjáról és magyarországi példáiról tartott összefoglalót.

A nyári egyetem lezárásaként a hallgatók összegezték a terepmunka tapasztalatait és együtt értékelték az előadásokon elhangzottakat.